

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/11/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8321203186
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8321203186.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členiek senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v právnej veci starostlivosti súdu o mal. T. L., nar. XX.XX.XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, dieťa rodičov: matky X. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XX, M., právne zastúpená JUDr. Karin Bilou, advokátkou, so sídlom Kukorelliho 52, Humenné, a otca P. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XX, právne zastúpeného JUDr. Františkom Svatuškom, advokátom, Nám. slobody 25, Humenné, o nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Humenné č. k. 10P/271/2021-30 zo dňa 12.11.2021, takto

rozhodol:

I. M e n í uznesenie tak, že n a r i a ě u j e neodkladné opatrenie v tomto znení:

Otec je o p r á v n e n ý a p o v i n n ý stretávať sa s mal. T. každý utorok a štvrtok kalendárneho roka v čase od 17.30 hod. do 19.30 hod. a každú párnú sobotu kalendárneho roka v čase od 10.00 hod. do 14.00 hod., vždy za prítomnosti matky, s tým, že priebeh a miesto styku je o p r á v n e n ý určiť otec.

Matka je p o v i n n á mal. T. pripraviť na styk s otcom. Styk bude začínať a končiť v mieste bydliska matky.

II. D á v a podnet súdu prvej inštancie na začatie konania z úradnej povinnosti o uloženie výchovného opatrenia rodičom podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

III. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ō v o d n e n i e :

I. Predmet konania

1. Otec sa podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal úpravy styku s mal. T. každú sobotu od 10.00 hod. do 18.00 hod. a každú stredu od 17.30 hod. do 19.30 hod..

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým uznesením rozhodol, cit.:

„Súd upravuje styk otca s mal. T. L., nar. XX.XX.XXXX každý utorok a štvrtok od 17,30 hod. do 19,30 hod. za prítomnosti matky, každú 1. sobotu v mesiaci od 10,00 hod. do 14,00 hod. v domácnosti otca

za prítomnosti matky a každú 3. sobotu v mesiaci od 10,00 hod. do 14,00 hod. v domácnosti matky za prítomnosti matky.“

3. V predmetnej veci mal súd preukázané, že maloletý T. žije v súčasnosti s matkou, otec opustil spoločnú domácnosť v apríli 2021. Postupom času dochádzalo medzi rodičmi k nezhodám ohľadom stretávania sa syna s otcom, preto je odôvodnený zásah zo strany súdu. Keďže rodičia neuzavreli v tejto otázke dohodu, autoritatívne rozhodnutie dočasnej povahy by malo vylúčiť uzurpáciu rodičovských práv jedným z rodičov a tým aj porušovanie najlepšieho záujmu mal. dieťaťa. Súd zohľadnil vek maloletého, ktorý má len jeden rok, jeho prirodzené citové naviazanie na matku, ako aj denný režim dieťaťa veku mal, T.. Sledovaný bol účel zachovania citových väzieb medzi maloletým a otcom, s možnosťou jeho ďalšieho budovania. Bez vykonaného dokazovania vo veci samej však nateraz súd nepristúpil k úprave styku maloletého s otcom bez prítomnosti matky. Dieťa je ešte v útlom veku, zvyknuté na prítomnosť matky, odlišná úprava by preto mohla byť pre neho stresujúca. V snahe o dosiahnutie rozumného a pravidelného styku, súd upravil styk v priebehu týždňa a cez víkend striedavo v domácnosti matky a aj v domácnosti otca, spôsobom uvedeným vo výrokovej časti rozhodnutia.

III. Obsah odvolania otca

4. Proti uzneseniu podal odvolanie otec, považujúc ho za rozhodnutie, ktoré nie je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. Otec je tohto názoru, že matka sa postavila do role nadrodiča, pritom partnerskými konfliktami, ktoré vytvára, nepriaznivo vplyva na výchovu mal. T.. Otec tiež nesúhlasí s vyjadrením kolízneho opatrovníka. Jeho konštatovanie o potrebe prítomnosti matky narúša prirodzený vývoj vzťahu otca so synom. Matka vykonáva neustálu kontrolu, zasahuje do styku a narúša jeho priebeh. Kolízny opatrovník pritom nevychádzal zo všetkých dostupných informácií. Neprešetril a nezistil momentálnu situáciu v rodine, žiadnym spôsobom sa nevyporiadal s tvrdeniami otca a nevzal do úvahy, že momentálny priebeh styku otca s maloletým je len v zanedbateľnom rozmedzí. Matka naďalej otcovi v styku bráni, neumožňuje jeho priebeh v pokojnej atmosfére, neustále podmieňuje stretnutie so synom svojou prítomnosťou. Pri rozhodovaní súdu nebolo nutné zohľadniť vek dieťaťa. Tento formalistický prístup a ohradzovanie sa v právnych veciach na vek mal. dieťaťa a jeho naviazanie na jedného z rodičov, nie je zákonné a spravodlivé. Otec sa vie o maloletého postarať a vie mu byť plnohodnotným rodičom. Napadnuté uznesenie navrhol zmeniť spôsobom, ktorý otec špecifikoval.

5. Opatrovník považuje návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia za dôvodný, poukázal však na to, že otec k riešeniu situácie odmieta pristúpiť aktívne a očakáva iba meritórne rozhodnutie sledujúce jeho prospech bez toho, aby zohľadňoval pocity dieťaťa. Na rozdiel od matky odmietol prijať aj odporúčanú psychologickú pomoc na referáte poradensko-psychologických služieb. Od mal. T. otec očakáva, že sa bezproblémovo prispôsobí jeho požiadavke a bude sa s nim cítiť pohodlne a v bezpečí. Očakávania otca nerešpektujú najlepší záujem dieťaťa, preto opatrovník poukázal na to, že matka je pre maloletého najbližšia vzťahová osoba, žiadnym spôsobom však nespochybňuje rodičovské práva alebo schopnosti otca. cieľom navrhovanej úpravy bolo zabezpečiť maloletému psychickú pohodu počas styku, aby tak mohol ťažiť z kontaktu s otcom a získať čo najviac pozitívnych emócií. Opatrovníka napokon odmietol akékoľvek výhrady otca voči svojej objektivite a napadnuté uznesenie považuje za vecne správne.

6. Podľa vyjadrenia nemá otec o režime dňa a fungovaní maloletého vôbec prehľad. Nevie sa prispôbiť potrebám dieťaťa a vyjsť zo svojej komfortnej zóny. Mal. T. je naviazaný na osobu matky, neustále ju hľadá a plače, keď ju nevidí. V záujme citového vývinu nesúhlasí matka s tým, aby styk prebiehal bez jej prítomnosti. V dome otca nemá navyše maloletý vytvorený žiaden vlastný priestor, nemá postieľku, hračky, ani zónu na oddych. Matka spochybňuje aj skutočný záujem otca o syna, keďže po nariadení neodkladného opatrenia otec využil svoje práva iba raz, aj to len v trvaní ani nie jednej hodiny. Odmietol aj spoluprácu s referátom poradensko-psychologických služieb. Berúc do úvahy najlepší záujem dieťaťa, navrhla matka napadnuté uznesenie potvrdiť ako vecne správne.

7. V rámci odvolacej repliky otec opakovane namieta vyjadrenia ustanoveného opatrovníka, ktoré sa nezakladajú na správne vyhodnotenom skutkovom stave. Nad rámec toho otec uviedol, že spoluprácu s referátom poradensko-psychologických služieb neodmietol, len sa jej nemohol zúčastniť, pretože mu bol poskytnutý pracovne nevyhovujúci termín. Do konania navrhol pribrať znalca pedopsychológa.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

8. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj ako „CMP“), v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „CSP“) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že napadnuté uznesenie je potrebné v časti zmeniť.

9. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že rodičia nežijú v spoločnej domácnosti od apríla roku 2021. O maloletého T. sa osobne stará matka, otec sa mieni na jeho výchove podieľať formou pravidelného styku. Uvedená snaha otca neostáva bez konfliktov medzi rodičmi ohľadne rozsahu aj priebehu formy styku. V nadväznosti na osvedčené pomery, súd prvej inštancie napadnutým uznesením nariadil neodkladné opatrenie, ktorým upravil styk otca s maloletou za prítomnosti matky. S predmetným rozhodnutím súdu otec nesúhlasí a v kontexte nim uplatnených odvolacích námietok argumentuje odvolací súd svoje rozhodnutie nasledovne.

10. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Podľa § 324 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

12. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

13. Podľa čl. 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

14. Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

15. Keďže neodkladné opatrenie je možné nariadiť aj v prípadoch týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti za predpokladu, že pomery maloletého je nevyhnutné upraviť bezodkladne, odvolací súd skúmal aj záujem maloletého dieťaťa na nariadení navrhovaného neodkladného opatrenia, ktorý bude daný predovšetkým vtedy, ak tento záujem maloletého bude narušený alebo ohrozený v prípade absencie bezodkladnej úpravy jeho pomerov. Účelom neodkladných opatrení vo veciach maloletých je poskytnutie aj preventívnej ochrany ich právam a záujmom ešte pred ich porušením či ohrozením.

16. V zmysle vyššie citovanej právnej úpravy a vybraných teoretických východísk, na piedestál hodnôt v konaniach starostlivosti súdu o mal. deti je kladený najlepší záujem dieťaťa. Ak je osvedčené jeho porušenie, resp. ohrozenie, súd by mal prijať okamžité opatrenia, napríklad vo forme neodkladného opatrenia, ak sú zároveň spôsobilé zvrátiť nepriaznivý stav v rodine dieťaťa alebo aspoň eliminovať rizikové faktory ohrozujúce dieťa. V preskúmanom prípade sú zrejmé konflikty rodičov, vyvstávajúce pre nezhody ohľadne výkonu styku otca s mal. T.. Rodičia sa o tejto parciálnej otázke rodičovských práv a povinností dohodnúť nevedia, preto je dôvodné, aby autoritatívne vo veci rozhodol súd, a tým stabilizoval dočasne pomery dieťaťa.

17. Podľa predloženého spisového materiálu prebieha na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8P/105/2021 konanie o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu na čas po rozvode manželstva. Konanie ešte nie je právoplatne skončené, preto sa do toho času otec domáha bezodkladnej úpravy pomerov. Podľa argumentácie matky v odvolacom konaní sa táto stotožnila s nariadeným neodkladným opatrením, keď napadnuté uznesenie navrhla potvrdiť ako vecne správne. V nadväznosti na uvedené má odvolací súd za to, že medzi rodičmi nastala zhoda v osvedčení nároku, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana. V ďalšom odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd z tohto dôvodu zameria na stále sporný rozsah a priebeh styku otca s mal. T..

18. Otec v prvom rade namieta prítomnosť matky počas jeho styku s mal. dieťaťom. Odmieťa formalizovaný prístup súdu pri zohľadnení veku dieťaťa a jeho naviazania na osobu matky ako najbližšej vzťahovej osoby. Predstreté výhrady otca však odvolací súd považuje za neopodstatnené. Mal. T. je vo veku 1,5 roka a je celkom prirodzené, že inklinuje k matke a vyhľadáva jej prítomnosť. Toto citové rozporenie je súčasťou prirodzeného vývinu každého dieťaťa, pričom v predmetnom prípade situáciu zostruje skutočnosť, že rodičia ani nežijú v spoločnej domácnosti, čo má nepriaznivý dopad na kvalitu rodičovského vzťahu otca so synom. Prítomnosť matky nie je vyjadrením jej rodičovskej nadradenosti, ale zohľadnením potrieb dieťaťa, najmä jeho psychickej pohody počas styku s otcom. Od matky sa vyžaduje, aby v prípade potreby upokojovala maloletého, nie neprimerane zasahovala do priebehu styku. Odvolací súd každopádne zvyrazňuje, že zámerom napadnutého uznesenia bolo vytvorenie spoločného času otca so synom. Otec by mal niesť zodpovednosť za kvalitu takto tráveného času, preto je podľa zmeneného výroku odvolacieho súdu oprávnený určiť miesto aj priebeh styku, s pretrvávajúcou podmienkou prítomnosti matky. Od tejto podmienky ani po podaní odvolania otca nemieni odvolací súd upustiť. Zdržiavajúc sa intervencie do nastoleného pozičného boja rodičov, prioritu v rozhodovaní má mal. T. a jeho ochrana pred stresovými situáciami, ktoré by mohli rozumne nastať pri dlhodobej neprítomnosti matky, na ktorú je zvyknutý. Odvolací súd nevylučuje odlišné rozhodnutie súdu v prebiehajúcim konaní vo veci samej, v preskúmanom prípade však zvyrazňuje povahu konania o nariadenie neodkladného opatrenia. Súd, viazaný zákonom stanovenou lehotou pre rozhodnutie o návrhu, vychádza z osvedčeného stavu, ktorý nateraz svedčí potrebe prítomnosti matky.

19. Otec namieta správnosť záverov ustanoveného opatrovníka, odvolací súd však nevzhladol ich dôvodnosť. Ustanovený opatrovník zisťoval pomery v rodine mal. dieťaťa a s prihliadnutím na skutočný stav navrhol upraviť styk za prítomnosti matky. Vychádzal predovšetkým z veku dieťaťa a jeho prirodzeného naviazania na osobu matky, bez toho, aby odvolací súd zistil zaujatosť opatrovníka či jeho potrebu nadradiť matku čo do výkonu jej rodičovských práv a povinností.

20. V nasledujúcom rozsahu navrhol otec rozšíriť jeho styk s maloletým na každú sobotu v mesiaci v čase od 10.00 hod. do 18.00 hod., bezo zmeny úpravy styku počas pracovného týždňa. Pri posudzovaní uplatneného návrhu otca odvolací súd opätovne zvyrazňuje povahu konania o nariadenie neodkladného opatrenia, účelom ktorého je vytvoriť otcovi aspoň minimálny štandard spoločne tráveného času s dieťaťom. Napadnutým uznesením upravený styk otca s maloletým T. považuje odvolací súd za primeraný povahy súdneho rozhodnutia, veku dieťaťa a terajšej kvalite citových väzieb dieťaťa s otcom. Nie je dôvodné upraviť styk otca s maloletým každú sobotu, pretože v takom prípade by matke bolo znemožnené tráviť plnohodnotný víkend s dieťaťom, čo nie je zámerom dočasnej úpravy pomerov. Pre súčasné nezhody rodičov nie je zároveň žiaduce styk otca s maloletým predĺžovať na nepretržitých osem hodín, aby to nemalo nepriaznivý vplyv na denný režim dieťaťa, jeho spánkový a stravovací režim dňa. Opätovne aj na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že odvolací súd nevylučuje odlišný záver v rozhodnutí vo veci samej, najmä za situácie, ak dôjde k zmene skutočného stavu, zlepšeniu vzťahu rodičov navzájom aj k mal. dieťaťu.

21. Za daného stavu odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie spôsobom vyplývajúcim z ust. § 388 CSP v sporení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

22. Za nedôvodný považoval odvolací súd návrh otca na pribratie znalca do konania. Takto odborne kvalifikované dokazovanie vybočuje z rámca osvedčovania nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a zároveň vylučuje možnosť dodržania zákonnej lehoty pre rozhodnutie o podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. lehotu na rozhodnutie o podanom odvolaní otca. Problematická sa javí potreba prítomnosti matky počas styku otca s mal. T., ktorá však bola vyvodená z objektívnej skutočnosti

nízkeho veku dieťaťa a jeho prirodzeného naviazania na osobu matky. Mal. T. je zároveň vo veku 1,5 roka, nie je preto dôvodné podrobiť ho znaleckému skúmaniu.

23. Za najväčší problém úpravy výkonu rodičovských práv a povinností považuje odvolací súd konfliktné nastavenie rodičov, ktoré nemožno nechať bez povšimnutia. Pri nezmenenom emočnom vypätí rodičov možno predpokladať deeskaláciu ich vzťahov v priebehu plynutia času. Predchádzajúc tomuto neželanému stavu je potrebné, aby rodičia spolupracovali s odborníkom. Počas súdneho konania im bola daná možnosť spolupráce s referátom poradensko-psychologických služieb, otec to však podľa tvrdení opatrovníka odmietol. Uvedené otec vyvracia svojimi pracovnými povinnosťami, v podstate ale potrebu spolupráce nevyvracia. Každopádne, intervenciu odborníka vníma odvolací súd za potrebnú nielen pre nápravu rodinných vzťahov, ale predovšetkým pre ochranu najlepšieho záujmu dieťaťa. Z tohto dôvodu odvolací súd dáva podnet súdu prvej inštancie na začatie konania z úradnej povinnosti o uloženie výchovného opatrenia rodičom podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

24. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nevzhladol také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).